

Arkiv :
Arkivsaksnr :2026/2292-1
Saksbehandler: Frode Bruvoll

Saksfremlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Kommunestyret		

Bardu kommunes rolle som Nasjonalparkkommune

Innstilling

1. Kommunestyret tar orienteringen om Bardu kommunes rolle og forpliktelser som nasjonalparkkommune til etterretning.
2. Kommunestyret vedtar at kommunens planavdelingen har ansvar for å ivareta kommunens forpliktelser overfor Rohkunborri nasjonalparkstyre og Miljødirektoratet, herunder nødvendig forankring i kommuneplanens samfunnsdel og arealdel samt rapportering til Miljødirektoratet i siste år av hver kommunestyreperiode. Evt. kostnader innarbeides i gjeldende ramme for avdelingen.
3. Kommunestyret vedtar at næringsavdelingen ivaretar kommunens rolle som kontaktledd og representant overfor interesseforeningen Norges Nasjonalparkkommuner (NPKL). Evt. kostnader innarbeides i gjeldende ramme for avdelingen.
4. Kommunestyret godkjenner at medlemskontingenten til Norges Nasjonalparkkommuner på kr. 30 000,- per år belastes kommunens kraftfond.
5. Kommunedirektøren bes om å innarbeide nasjonalparkkommune-kriteriene på en tilfredsstillende måte i kommuneplanens samfunnsdel og arealdel ved neste revisjon, i samarbeid med Statskog som grunneier.

Vedlegg:

- 1 Oppsummert status på Bardu kommunes rolle som Nasjonalparkkommune

Andre dokumenter (ikke vedlagt):

Oppsummering

Bardu kommunestyre vedtok i 2018 å søke status som nasjonalparkkommune for Rohkunborri nasjonalpark, og fikk denne innvilget av Miljødirektoratet i 2019. Statusen medfører konkrete forpliktelser innenfor tre områder: forankring i kommuneplanen, tilrettelegging for besøkende ("kundereisen") og kompetanseheving.

Ansvarsfordeling foreslås mellom to avdelinger:

- **Planavdelingen:** forankrer nasjonalparken i kommuneplanen, har faglig kontakt med nasjonalparkstyret og Miljødirektoratet, og står for rapportering
- **Næringsavdelingen:** kontaktledd mot interesseforeningen Norges Nasjonalparkkommuner (NPKL) og ansvarlig for næringsutvikling knyttet til parken

Status i dag: Kommunen har ikke fullt ut oppfylt kriteriene ennå, særlig mangler nasjonalparken god nok omtale i kommuneplanens arealdel. Rapportering til Miljødirektoratet skal skje én gang per kommunestyreperiode, og manglende oppfyllelse kan i verste fall føre til tap av status (kan ikke påklages).

Anbefalte tiltak:

1. Dialog med Statskog (grunneier) om forankring i kommuneplanen
2. Innarbeide kriteriene ved neste kommuneplanrevisjon
3. Næringsavdelingen etablerer fast kontakt med NPKL
4. Statusrapport ferdigstilles innen periodens slutt

Økonomi: Årlig medlemskontingent til NPKL på kr. 30 000,- foreslås dekket av kommunens kraftfond. Øvrig arbeid dekkes innenfor eksisterende budsjett.

Kommunedirektøren anbefaler at kommunestyret slutter seg til innstillingen.

Saksopplysninger

Rohkunborri nasjonalpark ble vernet av Miljødirektoratet i 2011 og ligger i sin helhet på statsgrunn i Bardu kommune. Nasjonalparken har et landareal på 556 000 dekar og strekker seg fra Snøhetta i vest til Leinavatn i øst. Innfallsporter til parken finnes via Salangsdalen, Sjørdalen og Altevatt.

Bardu kommunestyre vedtok i 2018 å søke om status som nasjonalparkkommune, og søknaden ble innvilget av Miljødirektoratet i 2019. Med denne statusen følger konkrete forpliktelser som kommunen er pålagt å oppfylle, og som kan medføre tap av status dersom de ikke etterleves.

Forvaltning av nasjonalparken

Nasjonalparkstyret

Rohkunborri nasjonalparkstyre er oppnevnt av Klima- og miljødepartementet som forvaltningsmyndighet for nasjonalparken, hjemlet i naturmangfoldloven. Styret består av fem medlemmer med Bardu kommune, Sametinget, Talma sameby og Troms og Finnmark

fylkeskommune som representerte interesser. Nasjonalparkforvalteren er daglig leder og sekretær for styret, med kontorsted i Veksthuset på Setermoen.

Statskog som grunneier

Statskog er grunneier for hele nasjonalparkarealet og er en sentral aktør for vern, tilrettelegging og utvikling av verneområdet. Kommunen bør etablere et tettere samarbeid med Statskog for å sikre felles forståelse og forankring av nasjonalparkens rolle i kommunens planverk.

Rådgivende utvalg

Nasjonalparkstyrets vedtekter krever at det oppnevnes et rådgivende utvalg med representanter for grunneiere, reindrift, friluftsliv, næringsliv og frivillige organisasjoner. Styret skal ha minst ett årlig dialogmøte med utvalget. Siden 2016 er det avholdt tre møter i rådgivende utvalg, sist i 2023. Bardu kommune er forpliktet til å delta i dette utvalget.

Kommunens roller og ansvarsfordeling

For å sikre en tydelig og forutsigbar ivaretagelse av kommunens forpliktelser som nasjonalparkkommune, foreslås følgende ansvarsfordeling mellom kommunens avdelinger:

Avdeling	Ansvar og rolle
Planavdelingen (KPA)	Forankring av nasjonalparkkommune-kriterier i kommuneplanens samfunnsdel og arealdel. Faglig kontakt med Rohkunborri nasjonalparkstyre og Miljødirektoratet. Rapportering til Miljødirektoratet én gang per kommunestyreperiode (siste år). Deltakelse i administrativt kontaktutvalg.
Næringsavdelingen	Kontaktledd og representant overfor interesseforeningen Norges Nasjonalparkkommuner (NPKL). Ivaretagelse av kommunens interesser knyttet til verdiskaping, besøksforvaltning og næringsutvikling i randsonen til nasjonalparken. Oppfølging av medlemskapet i NPKL.

Kommunens forpliktelser som nasjonalparkkommune

Miljødirektoratets kriterier for nasjonalparkkommuner stiller krav innenfor tre hovedområder:

1. Kommuneplan

Kommunen skal forankre sin status som nasjonalparkkommune i sitt planverk. I dag er Rohkunborri nasjonalpark i liten grad omtalt i kommuneplanens arealdel. Dette skyldes delvis at Statskog som grunneier har eget ansvar for å beskrive strategier, men kommunen har likevel et selvstendig ansvar for å innarbeide nasjonalparkens rolle i egne plandokumenter.

Kommunedirektøren anbefaler at dette tas inn som et konkret mål i arbeidet med neste revisjon av kommuneplanen, og at Statskog involveres i dette arbeidet.

2. Kundereisen – tilbud og tilrettelegging

Kommunen er forpliktet til å:

- Ha minst én naturlig innfallsport til nasjonalparken fra et tettsted med grunnleggende servicefunksjoner (informasjon, overnatting, matservering og dagligvare).
- Ha turmuligheter og merkede stier.
- Legge til rette for stedsnære aktivitets-, friluftslivs- og opplevelsestilbud.
- Informere om kommunens tilbud i randsonen i samarbeid med nasjonalparkstyret.
- Være aktiv pådriver for kvalitet i kundereisen og ha dialog med kommersielle og ikke-kommersielle aktører.

3. Kompetanse

Kommunen skal gjennomføre eller bidra til tiltak som styrker kompetansen innen verdiskaping, besøksforvaltning, vern og vertskapsfunksjon i egen kommune.

Rapporteringsplikt

Nasjonalparkkommunene er pålagt å gjennomgå status for kriteriene én gang per kommunestyreperiode. Statusrapport skal sendes Miljødirektoratet i løpet av det siste året i kommunestyreperioden. Manglende oppfyllelse av kriteriene kan medføre at Miljødirektoratet fratar kommunen statusen som nasjonalparkkommune – en beslutning som ikke kan påklages.

Medlemskap i Norges Nasjonalparkkommuner (NPKL)

Foreningen Norges Nasjonalparkkommuner er en interesse- og nettverksorganisasjon for kommuner med nasjonalparkkommune-status. 43 av landets 48 nasjonalparkkommuner er medlemmer. Foreningen mottar støtte over statsbudsjettet og er kommunenes felles stemme overfor politikere, myndigheter og andre aktører i spørsmål om natur, næring og samfunnsutvikling.

Medlemskapet gir Bardu kommune tilgang til:

- Nasjonalt nettverk og erfaringsdeling med andre nasjonalparkkommuner.

- Felles påvirkningsarbeid overfor Storting, regjering og direktorat.
- Faglig støtte og kompetanseutvikling.
- Bruk av merkevaren «Norges nasjonalparker» i kommunens profilering.

Årlig medlemskontingent er kr. 30 000,-. Kommunedirektøren foreslår at denne belastes kommunens kraftfond, da nasjonalparkarbeidet støtter opp under kommunens mål om næringsutvikling, bolyst og bærekraftig samfunnsutvikling i tråd med kraftfondets formål.

Vurdering

Bardu kommunes status som nasjonalparkkommune er en ressurs som bør utnyttes aktivt til å fremme reiseliv, næringsutvikling og bolyst. Rohkunborri nasjonalpark er et unikt fortrinn for kommunen, og en tydelig rollefordeling mellom planavdelingen og næringsavdelingen vil sikre at forpliktelsene ivaretas på en god og forutsigbar måte. Rådmannen anbefaler at kommunestyret slutter seg til innstillingen.

Kommunen har per i dag ikke oppfylt alle kriteriene fra Miljødirektoratet i tilstrekkelig grad, særlig knyttet til forankring i kommuneplanens arealdel. Det anbefales at følgende prioriteres i det videre arbeidet:

- Planavdelingen innleder dialog med Statskog om felles forankring av nasjonalparkens rolle i kommuneplanen.
- Nasjonalparkkommune-kriteriene innarbeides i kommuneplanens samfunnsdel ved neste revisjon.
- Næringsavdelingen etablerer fast kontakt med NPKL og deltar aktivt i foreningens nettverk og møtearenaer.
- Planavdelingen sørger for at statusrapport til Miljødirektoratet utarbeides innen utløpet av inneværende kommunestyreperiode.

Økonomiske konsekvenser

Medlemskontingent til Norges Nasjonalparkkommuner utgjør kr. 30 000,- per år og foreslås belastet kommunens kraftfond. Øvrig arbeid med nasjonalparkkommune-forpliktelsene gjennomføres innenfor eksisterende budsjettammer for planavdelingen og næringsavdelingen.

Klima- og miljømessige konsekvenser

Netto effekt av nasjonalparker er som regel klart positiv for klima og naturmangfold sammenlignet med alternativ arealbruk, men gevinsten avhenger av god forvaltning, særlig med tanke på balanse mellom vern og tilrettelegging for besøkende.

Vegard Johansen
Kommunedirektør